

CITATELJI! Prosimo, poglejte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša narodna poteče. V teh časih splošnega povijenja in cen, potrebujete list Vašega izvajanja. Skrivačje prej plaćano.

No. 7 — Štev.

12.30.43.
E. 2nd St.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Reentered as Second Class Matter September 25th 1940 at the Post Office at New York, N. Y. under Act of Congress of March 3rd, 1879.

NSW YORK, TUESDAY, JANUARY 11, 1944 — TOREK, 11. JANUARJA, 1944

VOLUME LII. LETNIK LII.

PET NEMŠKIH DIVIZIJ UNIČENIH

Rusko vrhovno poveljstvo je sinoči sporočilo, da je bilo pet nemških divizij skor popolnoma uničenih, ker se niso hotele podati, ko so bile obkolkjene severno od Kirovograda. Rdeča armada mogočno prodira v zapadno Ukrajino, je presekala zopet dve železnični ter skuša odrezati sovražne prometne ceste v Dnjeprovem kolenu. — Ko je bila bitka za Kirovograd končana, je na bojišču obležalo 8000 nemških častnikov in vojakov.

Kako velikanskega obsega so boji na ruski fronti, je razvidno iz števila osvobojenih krajev, zlasti pa še iz plena, ki pade Rusom vsak dan v roke. Včeraj so Rusi poleg drugega plena dobili 90 tankov, 114 topov, 124 zakopnih možnarjev in 287 strojnici.

Poročilo naznana, da so imeli Nemci strahovite izgube, ko so bili obkolkjeni, pa se niso hoteli podati. Ta armada je imela tri tančne divizije, eno motorizirano divizijo in eno infanterijsko divizijo ter je bila najprej razbita pri Kirovogradu. In rusko poročilo pravi, da je bila ta armada večinoma uničena, le malo vojakov se je z begom rešilo.

Rdeča armada, ki prodira proti zapadu in ima za svoj cilj železnično križišče Sarny na Poljskem, kamor prodira od dveh strani, je zavzela Ljubljopolj, 15 milij proti zapadu in Berezno, 27 milij proti severozapadu. Obe mesti sta v provinci Rovno.

Berlinski radio je naznani, da so Rusi že zavzeli Sarny in da stoje rdeča armada zapadno od mesta, ki leži ob Lenigrad-Ljubljanskem železničnem.

Prva ukrajinska armada generala Vatutina je tudi presekala železnicu, ki veže Smelo s Hristinovim ter zavzela postajo v Jarovatki.

Tudi najjužnejša ruska fronta je oživelj. Berlinski radio naznana, da so skušale ruske padalne čete pristati zapadno od Očakov, 5 milij zapadno od Kersona, da pa so bili Rusi vrženi nazaj s težkimi izgubami.

Berlin dalje poroča, da so v tem vroči boji zapadno od Rečice na fronti pri Gomelu in okoli Vitebska.

Prva ukrajinska armada generala Vatutina je že 35 milij v Poljski, v jugozapadni Ukrajini pa je od rumunske meje oddaljena samo še 64 milij.

Pariski radio pravi, da ima feldmaršal Fritz Maunstein v Ukrailini samo 700,000 vojakov proti prvi in drugi ukrajinski armadi, ki štejetata okoli 2 milijona vojakov.

Angleški vojaški krizi pravi, da bodo Nemci v Ukrailini doživeli mnogo hujši poraz, kot pa so ga doživeli pri Stalingradu, kajti prva in druga ukrajinska armada se lahko združite vsak čas in tedaj bo celo nemški armadi v Dnjeprovem kolenu zaprta pot za vrnitev.

Poročilo iz Stockholmia naznana, da je nek visok nemški častnik rekel, da bo ruska zimska ofenziva odločila nadaljnji potek vojne. Rekel je tudi, da bodo Nemci najbrže izpraznili Rumunsko, Bolgarsko, Finsko, večjelj Poljske in deloma tudi Norveško.

Poročilo iz Berlina v Stockholm pravi, da nameravajo Nemci proti zavezniški vpadni armadi na zapadu postaviti močno armado in kadar bo zavezniška armada poražena, tedaj se bodo nemške armade zopet vrstile na Ruse.

RUSI STAVILI POLJSKI POGOJE

Moskovski radio je naznani, da je Rusija pripravljena jamčiti "močno in neodvisno Poljsko", toda pod pogojem, da je poljska vlada pripravljena odstopiti od svojih zahtev glede svoje vzhodne meje in da sprejme Curzonovo črto kot mejo med Poljsko in Rusijo.

GROF CIANO OBSOJEN NA SMRT

Nemška časnikarska agentura poroča iz Milana, da je posebno fašistično sodišče v Veroni včeraj obsodilo na smrt bivšega italijanskega vranjega ministra in Mussolinijevega zeta grofa Galeazzo Ciana in 17 članov bivšega fašističnega visokega sveta, ki so 25. julija lansko leto glasovali proti Mussoliniu.

Angleški radio pravi, da je bil grof Ciano že mogoče vstrejen.

Vsi obtoženci pa niso prišli na zatožno klop, temveč samo šest, kajti drugi so še pravočasno pobegnili iz Italije. Štirje, ki so bili z grofom Cianom obsojeni na smrt, so: maršal Emilio de Bono, ki je bil prvi poveljnik italijanske armade v vojni z Abesinijo, Giovanni Marinelli, Carlo Pareschi in Luciano Gottardi. Trinajst ostalih je bilo obsojenih na smrt v odnosnosti, Tuillio Cianelli pa je bil obsojen na 30 let zapora.

Sodniki in porotniki so bili vsi Mussolinijevi pripadniki in je bilo jasno, da bo izrečena smrtna kazen, kajti drugače bi cela obravnava bila nekaka nezaupnica Mussoliniju. Mussolini ni bil na sodišču in poročila pravijo, da živi v vili ob Gardskem jezeru. V želodcu ima njena ljesa in ne opravlja nobenega dela.

Cianetti je ušel smrtni kazni najbrž zato, ker je nastopil kot priča proti svojim tovarjem in je tudi drugače pomagal sodišču.

Stalin bo pozdravil štiri male junakinje

Moskva. — Štiri male šolarke, ki so si zaslužile naziv izrednih patrijotek, bodo kmalu pripeljane pred Stalina, da dober priznanje za svoje podtalno delovanje proti sovražniku.

Dekleta, Svetlana, Lily, Galina in Valetina, so bile pripeljane v Moskvo po nekem svetiskem uradniku, ki je slučajno izvedel za jumasko delovanje malih dekle, ki so povzročale Gestapovcem v Harcovu mnogo skrb in preglavje. Ko jih je prvih srečal, so skušale v zadrgi skriti svoje od tinte popackane roke pred njim — dekleta so namreč same izdajale svojevrsten časopis, katerega so našlele na zidovje po podprtih krajih mest, kjer jih Gestapovci niso mogli zasačiti.

Dekleta so imele izvrstno tehniko podtalnega delovanja. Ko so našlele svoj časopis, so po otročje hodile po ulicah in ogovarjale ženske, ter jim povedale, da se dobi v tem in tem poslopu, ki je podrto, dovolj drž za kurjavo. Ženske so še iskat kurivo in so seveda naletale na časopis, ki so ga našlele dekleta.

Male časnikarke so imele smisel za izbiro materiala, znale so tudi risati otroške karikature, ki so prikazovale načinske učitelje in učiteljice ter Gestapovec. Včasih so našlele na stene in zidove slike Stalina, Lenina, ter predsednika Kalinina in Gestapo je divjal, krivec pa ni bil moč izslediti.

Enkrat so deklice organizale sestanek otrok na strmi skalini za živalskim vrtom Harkova in so z otroci prepevale "Internacionalo". Ko je bil Harkov osvobojen, so kar naprej izdajale svoj podtalni otroški časopis. — Boje se njegovih nastanitv.

ALI VESTE?

Ko kupujete Vojne Hranilne Bonde si prihranjate denar — ga NE darujete!

Bombniki napadajo nemške koncentracije v Jugoslaviji

Letališča pri Mariboru bombardirana po zavezniških

Alžir, 8. jan. — Ameriške leteče trdnjave 15. zračne edinice so izvedle uspešne zračne napade nad nemškim letališčem pri Mariboru. Okrog 50 nemških letal se je dvignilo v zrak, da preprečijo zavezniški bombarški napad na letališče, toda njih prizadevanje je bilo brezuspešno. Vsi bombniki so se po napadu srečno vrnili, a manjkalno pa je treh spremeljivih manjših letal.

Napad na mariborsko letališče je prinesel zavezniške bombarške prve v bližino madžarske meje in poučeni krogovi so imenja, da Madžari lahko z govorstvo pričakujejo bombnibni napadov na svoji zemlji v bližnji bodočnosti.

Bombardirane so bile tudi sovražne postojanke in pristanišča na Reki, kakor tudi drugo točko ob jadranskem obrežju.

Jugoslovanski vojaki in častniki na Srednjem Vzhodu so se izrazili za maršala Tita

Kairo. — Iz partizanskih virov je bila podana vest, ki pravi, da se je pričelo med regularnim vojaštvom jugoslovansko vojsko na Srednjem Vzhodu gibanje za priznanje Titove vodstva.

Rečeno je, da je 55 častnikov in kakih 500 mož, kot tudi moštvo jugoslovanske pomorske edinice izjavilo Angležem pred kratkim, da nočejo več služiti kralju Petru, ampak Titu. Po zatrdirilu informiranega kroga, so bili vsi, ki so se tako izjavili takoj premeščeni v posebno taborišče.

Berlinski radio je podal obširno poročilo o bojih v Jugoslaviji in Grčiji, ter je ugotovljal, da so nemške čete tekmo zadnjih dnevov počitile na široko raztresene "gerilske bande" v obeh deželah.

Na Srednjem Vzhodu je razmeroma malo redne jugoslovanske vojske in kolikor jo je, še ni imela prilike poseči v aktualno bojevanje odkar je bila reorganizirana pred dve maletoma.

PREDSEDNIK ROOSEVELT PODARIL NARODU SOVJETOV DOM V HYDE PARKU

Washington. — Rojstni kraj in poletni dom predsednika Roosevelta, znano Hyde Park veleposestvo Rooseveltove družine, je bilo pred nekaj dnevi podarjeno vladni Zdr. držav. Po zatrdirilu Bele hiše je to prvi predsednikov dom, ki je prešel v posessost ameriškega ljudstva oziroma njegove vlade.

Vse legalne listine, ki se tičejo uradne strani podaritve, so bile izpolnjene in vložene v uradni Dutheess okraju, v Pongkeepsie, dne 31. dec. 1943.

Zvezni tajnik za notranje zadeve, Ickes, je že prevzel oziroma sprejel predsednikov dar in sicer na podlagi zakona, ki določa, da vladni ljudki sprejme v svojo last vse zgodovinsko pomembne kraje ali posestva, itd., da se iste primerno posluži.

Predsednik Roosevelt si je izgovoril, da sme bivati v Hyde Parku do svoje smrti, ravnotako bodo lahko njegovi otroci, pet po številu, živeli na tem družinskom posestvu, do smrti. Davke bo plačevala za posestvo Rooseveltova družine.

Nemci baje primali partizankim ujetnikom vse pravice po mednarodni postavki

Nadaljnja vest iz Stockholma navaja, da so Nemci priznali vojsko maršala Tita, kot rednemu posrednikovanju. Poslana bodo tja tudi vsa pisma in sploh vsa so vključena v dar.

MIHAJLOVIĆ IZRAŽA ZAUPANJE

Kairo, 8. jan. — Gen. Draža Mihajlović, vojni minister zavezniške vlade, je naslovil na svoje čete sledoč poslanico:

"Najhrjši dnevi trpljenja in žrtv ter dela so za nami. Sedaj razpolagoma z veliko vojaško organizacijo in zato prehajamo v to novo in odločilno leto s polnim zaupanjem."

Ker Titovi komuniči vedno govore, da četniki skupno z Nemci napadajo osvobodilne čete, je Mihajlovićeva izjava zelo značilna.

Nemci baje primali partizankim ujetnikom vse pravice po mednarodni postavki

Nadaljnja vest iz Stockholma navaja, da so Nemci priznali vojsko maršala Tita, kot rednemu posrednikovanju. Poslana bodo tja tudi vsa pisma in sploh vsa so vključena v dar.

"GLAS NARODA"

VOICE OF THE PEOPLE

Owned and Published by Slovenia Publishing Company, (A Corporation) Frank Baker, President; Ignac Hude, Treasurer; Joseph Lupana, Secy. Place of business of the corporation and address of above officers: 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.

51st Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturday, Sundays and Holidays.

Subscription Yearly \$7. Advertisement on Agreement.

ZA CELO LETO VELJA LIST ZA ZDROUZENE DRŽAVE IN KANADO: \$7.; ZA POL. LETA, \$3.50; ZA ČETRT. LETA, \$2.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenčni sobot, nedelj in praznikov.

GLAS NARODA", 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.

Telephone: CHelsea 2-1242

BOJ PROTI OTROŠKI PARALIZI

Vsako leto je po celi Ameriki velika kampanja za nabiranje sklada za boj proti otroški paralizi, ki vsako leto posebno med otroci zahteva mnogo žrtev, bodisi da bolliki umrijo, ali pa če ozdravijo, ostanejo celo življene poahljeni.

Predsednik Roosevelt je za to boleznijo zbolel že v moški starosti in ker sam trpi na njenih postidekah, se je z veliko vnuco zavzel, da skuša pomagati bolnikom, ki jih je napadla ta zahrtnja bolezna ter je bila pod njegovim pokroviteljstvom 23. septembra 1937 vstanovljena organizacija The National Foundation for Infantile Paralysis. Od tedaj je vsako leto v januarju do predsednikovega rojstnega dne 30. januarja kampanja za pobiranje prispevkov v sklad za pobiranje otroške paralize ali ostromelosti.

Namen in naloge te organizacije je dobro začrtal pri tem vstanovitvi predsednik Roosevelt z naslednjimi besedami:

"Splošni numeri nove ustanove je voditi in združiti boj v vsaki fazi te bolezni. Storila bo vse, da je pomaga na vsakemu uradu v tej deželi v finančnem oziru, da vodi preiskavo glede vzroka otroške paralize in načina, kako bi jo bilo mogoče preprečiti. Skušala bo odpraviti nepotrebitne posledice te bolezni."

"Ustanova bo razvila obsežno izobraževalno kampanjo pod spremnim zdravniškim vodstvom in bo na razpolago zdravnikom in bolnišnicam po celi deželi."

"Poleg tega pa je še velikanski problem, kaj kaže storiti z onimi stotisoči, katere so že zadele posledice te bolezni. Preiskati, proučiti, razviti vsako mogoče zdravniško sredstvo, s katerim bi bilo mogoče usposobiti takoj prizadete, da postanejo gospodarsko neodvisni v svoji okolini, to bo poglaviti cilj te ustanove."

Otroška paraliza se je v epidemičnem obsegu prvič pojavila v južni Kaliforniji, nato pa se je razširila proti severu in vzhodu, v Texas, Oklahoma, Kansas in proti severu v državo Washington. Zatem pa je kot blisk vdarila proti vzhodn. Pojavila se je v državi Connecticut in v Chicagu in slednji po vseh krajih Združenih držav.

Narod na to bolezen ni bil pripravljen in je vsled tega imel mnogo žrtev.

National Foundation pa sedaj skrbi, da vsakdo, ki zbole za otroško paralizo, dobi najizdatnejšo zdravniško pomoč.

Ustanova je izvezvala bolniške strežnice po vseh krajih dežele, tako da morejo takoj priskočiti na pomoč, kar hitro se pojavi bolezen. S tem je ustanova do sedaj že odvrnila mnogokrat razširjenje bolezni in obvarovala mnogo življien.

Vsako leto od leta 1938 dalje po vseh krajih Združenih držav 29. januarja, na predvečer predsednikovega rojstnega dne priznajo v ta namen bankete. Od nabranega denarja je polovica obrnjena za pobiranje bolezni v krajih, kjer je bil denar načlan, druga polovica pa gre v narodni sklad, ki jih porabljen največ v preiskovalne vrste bolezni.

The National Foundation for Infantile Paralysis ima svoje podružnice v več kot 3000 okrajih, čiljih nalog je skrbeti za bolnike, ki so zboleli za otroško boleznijo v njihovem okraju.

Iz narodnega sklada pa je bilo do 1. novembra leta preiskovalnega denarja \$4,232,046.51 za preiskavo bolezni in za izvežbanje bolničark in drugih.

Iz tega je razvidno, da se organizacija zelo trudi izstrubitve te nevarno bolezen in upati je, da bo v doglednem času tudi iztrebila. Tega pa ne morejo storiti samo zdravniki in bolničarke, temveč mi vsi in sicer s tem, da po svoji največji možnosti prispevamo v ta sklad.

Pošljite prispevke na naslov: President of the U. S. Franklin D. Roosevelt, White House, Washington, D. C.

VOJAŠKI DOGODKI V JUGOSLAVIJI

Piše: V. BIENSTOCK

(ONA) — Vojaški dogodki radno jugoslovanski in tudi zadnjih treh tednov v Jugoslaviji so imeli precej odmeva tudi na političnem polju, ter so nekoliko spremenili sliko položaja, katerega so mnogi opazovali že začenjali sprejemati kot definitivnega zaradi partizanskih uspehov.

V nujnih ozirih se je položaj v Jugoslaviji povrnil tja, kjer se je nahajal ob koncu meseca novembra, ko so Nemci začeli veliko ofenzivo z namenom, da popolnoma uničijo ves partizanski pokret. Zaveznički so predstavniki svojo politiko napram Mihajlovićem. Zaveznički so ga bili popolnoma izbrisali iz svojih knjig in mu nehalli pošiljati podporo, ker je bil baje preveč pasiven. Pritožbe so trdile o njem, da se sploh n. boroti proti Nemcem, skoravno je jugoslovanska vlada trdila, da se je po malem boril in da je v zadnjem času v obupuhih bojih zadrževal nemške napade.

Pred tremi tedni so se nahajale sile maršala Tita na njihovem visku. Dve tretjini druge se je nahajalo v njihovih rokah in njihova znakovita potrečila zunanjemu svetu so jih kazala kot nepremagljivo silo v notranji politiki Jugoslavije. Prvič od leta 1941 smo se čuti tisti tonik močno, da so tvegali očitujanje vseh kralju prijaznih elementov, ko so jasno zagovrgli kralja, ter spravili zavezničke v zadrgo s tem, da so zahtevali od njih, da edredijo priznanje zamejne vladi.

Od tega časa sem pa je moral Tito prenesti mogočne napade nemških armad. Njegove izgube ter na so bile velike, a tudi — in to je bolj važno — izgube moštva in materiala so bile precejšnje, skoravno zdaj se ni mogoče povedati, kak velike so bile njegove izgube na tem polju. Mnogo partizanskih edinic se je moralno razvrtiti, in se zateči zopet k tak tiki guevilskega vojskovjanja.

Zopetna reorganizacija teh ediniev in brigado pa bo morda zahtevala mesec. Bilo je celo nekaj trenotkov, ko je bilo nemogoče reči, ali bo Tito vzdržal ali ne, toda zdaj je že postal očividno, da je uspel rešiti velik del svojih sil, tako da je še vedno ostal žarišče odpornosti. Dogodki teh viharnih treh tednov pa so seveda pokazali, da je še vedno vojna in da imajo Nemci še vedno dovolj sit, da poskusijo operacije čiščenja v Jugoslaviji — stalnost v trajnost vladnih organizacij, ustanovljenih na temenu, bo torej odvisna od vojne sreči.

Zaradi nasprotuječih si poročil, ki so se pojavila, je unešeno povedati, da Tito ni dosegel dodelnega priznanja preko tega, kar mu je bilo dodeljeno od Britanije, Amerike in Rusije. Vse te tri velesile tudi se nadalje priznavajo vlado kralja Petra v Kairu kot legalno vlado Jugoslavije, ter vzdružujo z njo redne diplomatske stike, kar tudi dokazuje Staljinov telegram Puriču, katerega besedilo je bilo objavljeno v Kairu pretekli teden.

Sovjetsko časopisje, ki često napada Mihajlovića, nikdar ne pojavlja partizanskih napadov na kralja. Nekateri dobro obveščeni krog trde, da je Rusija, ki je partizanski pokret inspirirala, zdaj napram Jugoslaviji celo nekoliko bolj rezervirana nego Anglija. Britanski uradni krogovi vedno poudarjajo, da je Titu prideljena misija vojaškega in ne političnega značaja. Tudi ameriška misija je strogo vojaškega značaja. Glede one misije pa, katero nameravajo Eusi glosom svoje izjave poslati v Jugoslavijo ta misija bo tudi popolnoma vojaška.

Britanski uradni krogovi vedno poudarjajo, da je Titu prideljena misija vojaškega in ne političnega značaja. Tudi ameriška misija je strogo vojaškega značaja. Glede one misije pa, katero nameravajo Eusi glosom svoje izjave poslati v Jugoslavijo ta misija bo tudi popolnoma vojaška.

Aurora, Ill. — Knjiga "Ko smo šli v morje briddkosti" mi tako zelo ugača, da takoj naročim še eno za svojo prijateljico.

Los Angeles, Cal. — Sprejela sem poslano knjigo "Ko smo šli v morje briddkosti" in zelo se mi dopade. Tudi zemljevid Slovenije mi ugaja. Pokazala sem jo rojaku, ki jo tudi hči imeti. Tu pošljam naročilo.

Morgan, Pa. — Vaša knjiga zasluži vse priznanje in zato pa tudi zasluži, da pride našim ljudem v roke.

Walsenburg, Colo. — S knjigo "Ko smo šli v morje briddkosti" ste storili veliko narodno delo. Želim, da bi se izplačala, pa vseh naših naselihin. Jaz jo vsem priporočam.

Knjigo lahko naročite pri:

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING COMPANY

216 West 18th Street

New York 11, N. Y.

Ann Kepic in Olga Turkovich Christie bodeta peli na radiju WBXN znani jugoslovanski pevki, Ann Kepic in Olga Turkovich Christie.

Zanesljiv izumet za družine

Od leta 1867 . . .

DOPITE PAIN-EXPELLER

SKLEPNIH MIŠIČAH

DOPITE PAIN-EXPELLER

POD SVOBODNIM SONCEM

ROMAN — Spisal: F. S. FINŽGAR.

95

V zboru je vršalo, veljaki so stresali rdečkasto maziljeno lase, ustnice so se širile, beiči zobje so se svetlikali izza volneneih brad hrepentek po boju, po krvi.

Velegost je dvignil roko in prosit:

"Mir, možje častiti! Govoril sem jaz, govorite vi!"

Oglasil se je Bojan.

"Poznate li možje, našega starosta Svaruna? Kdo mu nore očitati žal besedot?"

"Nihče! Slava Svarunu!"

"Ali ni jokal iz suhih starih oči solza, ko je zvedel o vojski? Ali nazu ni posal z Velegostom do Volka in Viljence, da darujemo bogovom dar sprave? Sla sva. Ponižal se je starosta Velegost, da me je bilo sram. Jezik sem ugriznil do krvi. Sieer bi bil zarohnel in pljunil na Volka. Toda udarjen je s slepoto. Vrnila sva se v gradišče in Svarun je jokal še grenkejš solze".

"Smrt Volk! Kožo mu snamemo z živega telesa!"

"Ni več naš brat zato zasuži, da ga obišč Morana!"

"Veljaki, čuli ste glas slevnega Svaruniča Iztoka! Posnite, da je per leti kot mladec s svetom in strelico zmagal Hilbudsja, ker so bogovi z njim."

"Bogovi so z Iztokom!" je šlo od ust do ust.

Bogovi so bili z njim v Bizancu. Šel je in ukradel sovražniku vojno znanost, ukradel mu je modrost in se vrnili. Bil je v ječi, v verige vkovani. Bogovi so navdahnili kriščanika in ta je otel Slovena. Veljaki, ali ga niso oteli žato in ga poslali k nam, da otme čast rodu in kaznuje upornike?"

"Zato, zato! Slava Svetovitu! Perunu obetov!"

"Naj govoriti Iztok!"

"Naj govoriti, naj govoriti!"

Vsi veljaki in starešine so se ozrli na mogočnega junaka, ki je stopil v blesteči opravi bizantinskega pehotnega povelenja v sredo. Bojevniki, ki so izven kroga prishkovali vojnemu posvetovanju, so se približali.

Vzlikli veselja in občudovanja, nato pozorno čakanje. Iztok je snti zlati šlem, stresel dolge pramene kodrastih las in prijet z levoča za ročnik.

"Castiti starešine, velgneledni velmoži!"

Zvonki glas kakor poveljnika in nenavadni naslov je prenil zborovalce in vojščake. Razprli so na široko oči in usta so jim rahlo zinila.

"Naj govorim, ste r-kli! Torej govorim. Nisem starešina, nisem velmožen, sem pa vojak, ki ni zastonj šel krasit v Bizane. Nisem se vrnil praznih tok in ne prazne glave. Vse pa darujem svojemu rodu na ognjišče očetov, na žrtvenik bogovom, zato in edino zato, da posije svobodno solnce povsod koder hdi noga našega rdu. Tadp pomislite, — modrosti nidič za vaše glave Svetovit! — pomislite: Ali zasij svobodno sonce, če davi za golt brata brat, sovražnik pa ju pretepa po nagih plečih? Ali se namu rodi svoboda, ko nažanješ v kopice, pa pride sosed in se pravda s teboj za snetjaj klas, sovražnik pa pobere polne srope in se smeje? Ali je to svoboda, če nastavi uho hujškači in zato obrneš ost svojega kopja v lastno kri? Ali je svoboda, če nabrusiš sekiro in nastaviš na glavo sosedu, namesto da bi z njo klal oklep Bizantincem? Ali je svoboda, če se klatijo naše črede brez pasirjev, da vojščki včerjajo, mi stradam! Velmoži, ki nosete modrost v glavi in ljubezen do rodu v srcah, ali je to svoboda? Odgovorite!"

"Sramota! Pogibel rodru! Sužnjost!"

Gremelo je v navdušenih izbruhih vojščaki so vzkrikali, da je šlo do zadnje vrste po prostranem gozdu. Iztok je izdržal težki meč. Rezilo je blisnilo v soncu.

"Možje, pogeljte meč! Sovražnik ga je nosil, v našo kri ga je pomakal, privojeval sem ga v Černi. Ali naj ga vodi sedaj roka Slovena zoper Anta! Ali naj ga oskrnim z lastno krvjo, kaker ga je skrunil Bizantinec, ničemurnik! Možje, nikdar!"

Med starešinami je nasteli molk. Nekateri so celo zamrimali. Jeza na Ante se je bila ukoreninila, želeli so boj.

"Vi molčite! Celo nmrati! Ali niso Anti naši bratje?"

"Niso, ker so dvignili kopja zoper Slovence!"

"Ali veste, zakaj so segli po sulicah?"

"Volk in Viljence ščuvata! Narod je razburjen. Storil nam je krivico!"

"Kdo je načuval Volk, kdo nadražil Viljence? Zopet molčite! — Odgovarjam: Bizane jih je nahrulil, tisti Bizane, ki se trese pred Slovenci, ki nima vojščakov, da bi se pomerili z nimi, tisti gnili Bizane, ki se redi od domaćih prepirov med narodi. In hlapac Bizane — tol' moje uho ga je slišalo ščuvan Slovenov in Antov je hinavec Tunjuš!"

"Tunjuš! Tunjuš!" so zavzeto ponavljali možje.

"Da, Tunjuš! Kdo je zasejal razdor, ko smo porazili Hilbudsjev ostrog in nam je bila pot odprta preko Hema? Kdo? Tunjuš! Kdo se je plazil pred Upravdo po koleni in se hvalil, da je razprl Ante in Slovence zato, da je carstvo vamo na severu? Kdo? Tunjuš! Kdo je bil pri mojem očetu Svarunu in je ščuval v boj zoper Ante? Kdo? Tunjuš! In zato, če hočemo miru doma, če hrepenimo po svobodi, pogibel njemu, Hunu Tunjuš!"

"Pogibel psu, hlapcu Bizanca!"

"Zato se vam nudim, da grem sam v tabor Antov do Volka in Viljence. Dokažem, jima slepoto, strgam obvezo z oči, katero jima je nade! Izdajalec Tunjuš, ki hodi v Bizane polekakat pred Upravdo in jemlje zlate denarje za plačilo gnusnega hujškanja.

In jutri zataknemo kopja v tla, meče v nožnice. Ant objame Slovence, brata brat!"

"Iztok je velik! Slava! Govoril je. Zgodi se!"

Od ust do ust se je prelival Iztokov govor, vojščaki so se stiskali v gruce ob ognjih, ponavljali njegove besede, klicali pogibel Tunjušu, se objenali, peli pesmi svobode in grozili. Upravdi s strašnim navalom pred vrata Bizanca.

(Nadajevanje prihodnjih.)

NAČELNIK SVETOVNE ARMADE BERAČEV

Nihče naj ne trdi, da je sedanja doba brez romantike. Ni hčaj ne reče, da je treznost 20. stoletja zaprla pot raznim vrtoglavcem, da ni nobenega mesta več na svetu za potuječe pevce in za prerovalce in za Robin Hooda in podobne Pavilhe.

Jan Cornelius Soyskaert ni noben zločinec, ne prekupeče z dekle, ne vtihotaplja mamilia, ne krađe; Soyskaert je — v policijskem narečju — "nadežni človek". Njegovi prestopki so le ti, da se potepa po svetu, da berači, prenočuje tu in tam pod milim nebom, da krađe poljske pridelke, da se vozi brez vozovnice, da se ne zmeni za ukaze, če je od kod iznenan itd.

Ta nadležni človek, Jan Cornelius Soyskaert, je eden od romantičnih pojavorov velikih poseljev in sanjačev te dobe.

V ned ljo popoldne moreš v londonskem Hyde parku na vsakih dveti korak dobite kakega govornika, ki stoj na kaki klopi ali pručici in govoriti, v tem parku more vsakdo javno govoriti, kar hoče — če ga kdo posluša. Tu sem predajo predavat razni vegetarijanci, anarhisti, komunisti, pismouki, pacifisti — in eden teh je tudi Soyskaert. Na glavi ima širok klobuk, ima dolgo brado in hlač. ima prepane z vrvico. Že zaradi te zuranosti ga posluša več ljudi kot anarhisti in druge. Pa še zaradi njegovih besed.

Cornelius Soyskaert razvija pred svojimi londonskimi posuščaki velikansko novo zamisel, ki jo naziva "svetovna armada beračev," in pravi:

"Marx in Lenin sta ozanjala obnovo sveta po udejstvovanju proletarcev. Proletarci, to je stan bodočnosti, sta dajala in na miljone ljudi jim verjelo. Toda ta teorija se v zgodovinskih temutkih ni izkazala in ni obnovila svet, in v edini državi, kjer je proletariat zmagal, je ta zmaga le izmaličena nakaza njih ideje.

Kaj naj bi storil, se dandas milijoni izprašujejo? Francoska revolucija je dvignila tisti, to je meščanski stan. Četrti stan, to so proletarci, pa je svojo pot zgrešil. Zatorej pozivam jaz peti stan, da naj stopi na noge. Jaz vodim peti stan, vodim armado, ki bo obnovila svet, vodim armado petega stanu, armado razdelenje, armado pohajačev, beracov, ciganov in brzdomcev. Ti edini zares nicesar nimajo.

morejo svobodno in brez predvodov presojeti svet, oni so edini, ki so poklicani, da branijo besedo božjo.

Če dve ura nato, ko se je že zmrčilo, pristopita dva stražnika in odvedeta Soyskaerta na policijo, tega večera stražniki niso šli domov. Polovico noči je Soyskaert pripovedoval o svojih dogodovščinah.

Pričuje jim, da je bil v Rusiji, in Španiji, in Nemčiji in Egiptu, da je prepotoval Severno Ameriko itd. Pričuje jim, da je na Madžarskem predsedoval svetovnemu kongresu pohajačev in da je v budimščem šotoru v Libijski puščavi izdelal pravila svetovne armade beračev, da ima generalne zastopnike v devetih državah, in da so arhivi njegovega glavnega stanu skriti skedenju neke opuščene kmetije na Hrvaškem (!) Tudi ni zamolčal, da so ga 122krat prijeli in da je bil 19krat oženjen.

Drugo jutro pride povelje za izgon. Soyskaert naj se ženejo na blagiško ladjo in naj ga odpeljejo v njegovo domovino. Toda celica na policijski stražnici je prazna. Soyskaert je ušel; kako, nihče ne ve in kam, ni nikomur znano. Le časni karjuri, ki je šel z njim na policijo in ki mu je obljubil, da bo mokčal štiri t-dne, je zaupal svoj načrt. Nato pa da sre spregovoriti.

FINSKA — DEŽELA

TISOČIH JEZER.

Kakor zapah je med divjino severne Rusije in Skandinavije potisnjena samostojna država "tisočerih jezer", ki je zdovljeno že zelo mlada — republika Finska. Od Ledenega morja se Finska razprostira proti jugu do Botniškega morja, kjer žaliva in tvori med finskim zalivom na jugu in Ladškim jezerom in njegovimi dotoki na vzhodu — polotok, ki meri 303,000 kvadr. km, torej približno toliko, kolikor poljska republika. Ob finskih obalah je cel venec majhnih otočkov, podobno kakor v naši Dalmaciji. Raz njih je čudovalno krasen pogled na finsko obalo. Notranjost je pa zlasti na jugu vsa prizemna z maličimi jezeri, ki jih je več kot 35,000. Skoraj 12 odst. vse finske zemlje je pokrite z jezeri in rekami. Približno 65 odst. površine pokrivajo gozdovi, ki so večinoma stavljeni z eksnimi iglavci.

Prebivalstva ima Finska malo manj kot 4 milijone. Od teh živi kakih 16 odst. v mestih. Glavno mesto je Helsinki z 28 tisoč prebivalci. Pomembno mesto pa je tudi Obo ali Turku s 60,000 prebivalci. Finsko jezgro je sestavljeno iz dveh plemen, ki se pa danes že polnoma med seboj prepeta, to je iz finskega in švedskega. Vendar finški z 90 odst. odločno priznava pod vladu. Samo 0,3 odst. med prebivalstvom so Laponci in Rusi. Plemensko spadajo Fince k stari, nadarjeni praaltski ali finsko-ugriški narodni družini. Do leta 1917 ni politično bila Finska nikdar samostojna. Najprej je bila pod Švedsko, pozneje pa pod Rusijo.

Zelo priden in resen je finski narod in si je znaš v zadnjih letih ustvariti precej nacionalne industrije, kjer je zaposleno že 15 odst. prebivalstva. Sidr pa se ljudstvo prezivlja z ribištvom, živinorejo in lesno proizvodnjo.

O položaju katolicizma bi bilo sledče omemiti: odnosi mlađe finske države do katoliške cerkve so bili ves čas zelo prisrčni. Vatikan je bil med prvimi, ki je priznal finsko državo. Finska ima od leta 1929 tudi modus vivendi s sv. stolico. Katoličanov je na Finskom le okrog 2500. Večina prebivalstva je luteranske vere, toda tudi številni brez veroizpovedi. Sidr pa se ljudstvo prezivlja z ribištvom, živinorejo in lesno proizvodnjo.

V mlajši generaciji pa je opaziti živo zanimalje za katolicizem. V Helsinkih je katoliški akademski klub, cigar sestanek radi prisostvujejo tudi nekatoličani. Katoličani izdajajo revijo, ki izhaja četrtek in katoliški koledar z naslovom "Vox Romana" ki ima tudi med protestanti mnogo naročnikov.

Edini vojni bond, za katerega vam bo žal, je oni, ki ga niste kupili!

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

RECEPTI VSEH NARODOV
NOVA IZDAJA \$ 2.50
STANE SEDAJ

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani.

Recepti so napisani v angleškem jeziku; ponokod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kakša jed posebno v navadu.

Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in so hočejo v njem čim bolj izvajati in izpopolniti.

Naročite pri KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO
216 West 18th Street New York 11, N. Y.

NAJBOLJŠI PRIJATELJ

V NESREČI VAM JE:

SLOVENSKA NARODNA PODPORNA JEDNOTA

BRATSKA, DELAVSKA PODPORNA USTANOVA

Sprejema možke in ženske v letih od 16 do 50, in otroke do 16. leta starosti.

Clanstvo: 62,000

Promoženje: \$10,500,000.00

Za ožje informacije glede zavarovanja vprašajte lokalnega tajnika društva SNPJ

Glavni stan:

2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SEDAJ LAHKO DOBITE

LASTNOROČNO PODPISANI KNJIGI

pisatelja Louis Adamic-a

ZA CENO \$2.50 ZA ZVEZEK

"Two Way Passage"